

AFRIKAR BATASUNA

«Atzerritarren interesen aldeko justizia» delako, Hagako auzitegia uzteko prest

ICC Nazioarteko Zigor Auzitegia uzteko urratsak egiten hasia da Afrika. Uhuru Kenyatta Kenya-ko presidenteak egin zuen Erromako Estatu-tua uzteko bide orria diseinatze-ko proposamena eta Afrikar Batasunak onartu egin zuen, aurreko asteburuan Addis Abeba Etiopiako hiriburuan eginda-ko gailurrean.

«Afrikarron burujabetasuna-ren, segurtasunaren eta duintasunaren kaltetan bere bidea utzi duen ibilgailuaren atzetik ezin dugu jarraitu», esplikatu zuen, oso era grafikoan, Kenyattak berak. Aspalditik zetozen liskarrak dibortzio bihurtzea erabaki dute afrikarrek, eta ez da harritzekoa, propio kontinente horretako agintarien aurka aritzeko pentsatuta dagoela baitirudi Erromako Estatuak eraturako auzitegiak.

Laurent Gbagbo Boli Kostako presidente ohiaren aurkako epaiketak ICCren kontrako mezuak indartu berriak zituen Addis Abebako gailurra hasi aurretik. Urtarrilaren 28an hasi zen, Hagan. Epaietaren harira, begirale askok gogorarazi dute auzitegi horrek afrikarrak baino ez dituela epaitzen eta sistema alternatiboren bat eratzeko deialdiak egin dira.

2010EKO HAUTESKUNDEAK

Gbagbo da ICCk epaitzen duen lehen presidente ohiak. Gizateriaren aurkako krimenak egotzi zaizkio: 2010eko hauteskunde- en ondoren, aginteari kosta ahal- kosta eusteko asmoarekin, zibil- en aurkako errepresioa agindu izana leporatzen diote, hilketak eta desagerrarazteak barne. Berak erruduna ez dela deklaratu du Hagan. Epaietarako lau urteko iraupena izan deza- keela diote adituek.

Gbagborekin batera Hagan epaitzen ari dira Charles Ble Goude Gazteria ministro ohiak ere, ustez gizateriaren aurkako krimenak egin zituzten gazte miliziak antolatzea leporatuta. Berak ere ez dela errudun esan zien epaileei. Simone Gbagbo- ren emaztea ere estraditatzeko eskatu du ICCk, baina Boli Kos-

 POLITIKA / joseangel.oria@gaur8.info

Orain ia hamalau urte sortutako ICC Nazioarteko Zigor Auzitegiak Afrikako buruzagiak baino ez ditu eseri akusatuen aulkian. Orain Laurent Gbagbo Boli Kostako presidente ohiak Hagan epaitzen ari direla-eta, ICCren aurkako mezuak ugaltu egin dira, eta afrikar agintarie- k auzitegia uzteko bide orria diseinatze-ko agindu dute.

tan daukate preso, hoguei urteko kartzela zigorra ezarri ondoren.

Afrikatik bertatik ez diote zile- gitasunik ikusten Hagako auzi- tegiari. Babacar Ba Forum du Justiciable elkarteko presidente- ak Dakar Senegalgo hiriburuan azaldu zion bere haserrea AFP agentziako kazetariari: «Harri- tuta nauka kontu honek; gure herrikideak eramaten dituzte, Afrikako estatuburu ohiak, eta

Nazioarteko Zigor Auzitegiaren eskuetan uzten dituzte. Gu iraintzea da hori, afrikarrok geure legeak betearazteko gaita- sunik ez dugula adieraztea da epaiketa hori, geure seme bat epaitzeko adina baliabide izan- go ez bagenu bezala».

Senegalgo abokatuak garbi dauka badagoela aukera alterna- tibo bat, afrikarren duintasuna bortxatzen ez duena, Gbagbo

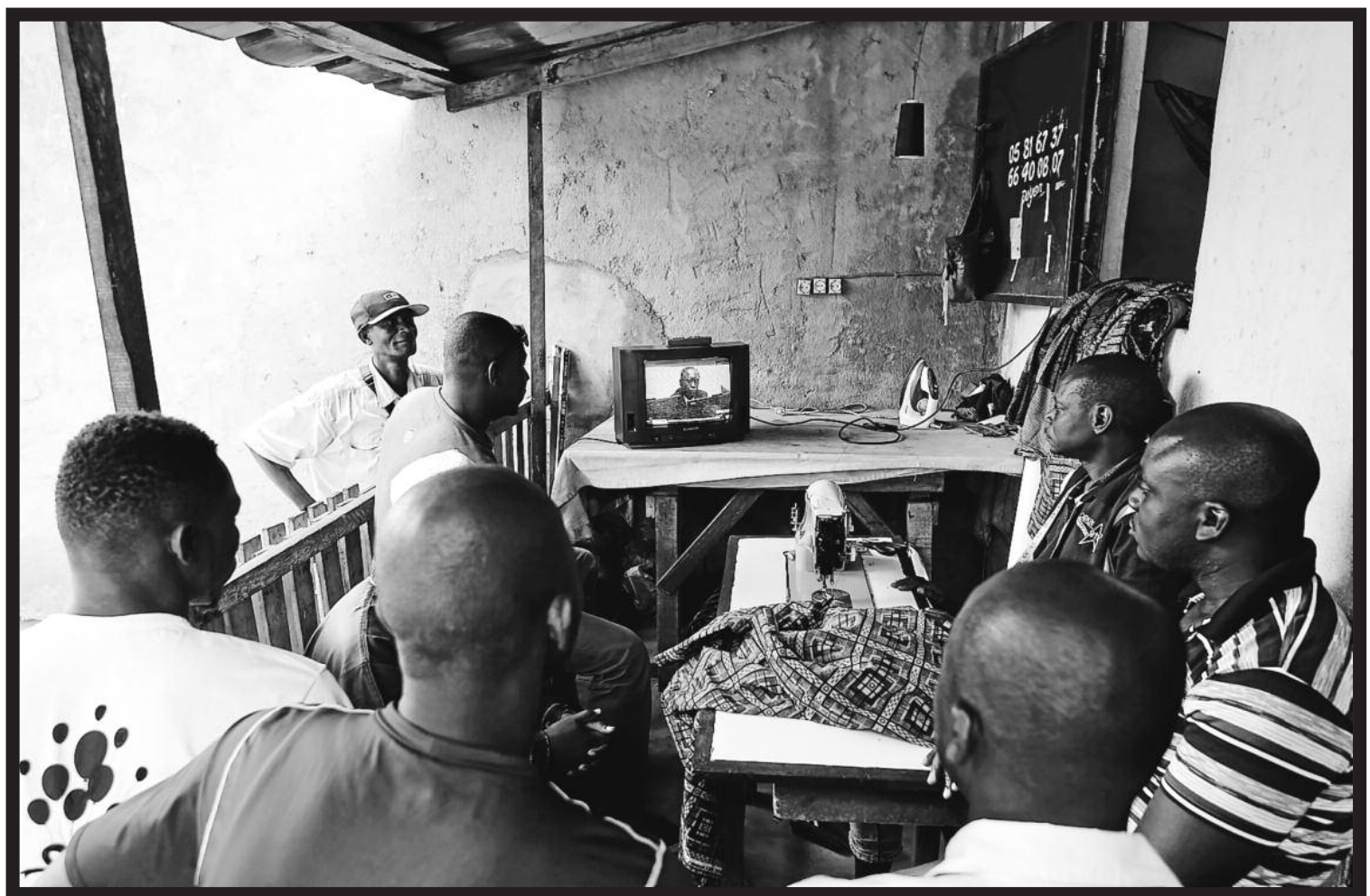
Boli Kostako herritarrak telebistari begira Abidjan hiriburuko establezimendu batean, Gbagboren aurkako epaietaren berri ematen ari diren unean.
Sia KAMBOU | AFP

epaitzeko: Afrikar Batasunak eta Senegalgo Estatuak adostuta 1980ko hamarkadan Txaden egin ziren krimenak epaitzeko sortutako CAE Afrikako Ezohiko Ganbera baliatzea. Garai hartan Hiseene Habre, «Afrikako Pino- chet», zen Txadeko presidente. Iazko uztailaren 20an hasi zen bere aurkako epaiketa.

JURISDIKZIO UNIBERTSALA

Afrikak justizia sistema alterna- tibo bat behar duela esaten du- tenentzat Habreraren aurkako prozesua eredugarria da, inpu- nitateari aurre egiteko ezinbes- teko tresna.

Jurisdikzio unibertsalaren printzipioan oinarrituta, konti- nenteko beste herrialde bateko auzitegi baten aurrean kontuak eman behar ditu Senegalen ber- tan atxilotuta daukaten agintari ohiak. Ban Ki-moon NBE Nazio Batuen Erakundeko idazkariak berak Habreraren aurkako epaike- ta 2015eko inpunitatearen aur-

«Gure burujabetasunaren, segurtasunaren eta duintasunaren kaltetan bere bidea utzi duen ibilgailuaren atzetik ezin dugu jarraitu», nabarmendu du Kenyattak berak

kako borrokan sartu zuen, ICCk abian dituen beste prozesu batzuekin batera.

Biktimek justizia apur bat ikus dezaten da helburua, diplomazialari korearraren ustez. «Krimenik ikaragarrien inpunitatearen aurkako borrokan erabateko aldaketaren lekuko da mundua», adierazi zuen urtarri-laren 14an plazaratu zuen me-zuan.

Marcel Mendy CAE auzitegiko eledunak Habreren aurkako epaiketaren hasieran esan zue-nez, bere helburuetako bat zen Afrika bere herritarrek epaitze-ko gauza dela erakustea, «beste batzuek ez dute egingo-eta lan hori», Hagako auzitegia, aipatu gabe bada ere, gogora ekarriz.

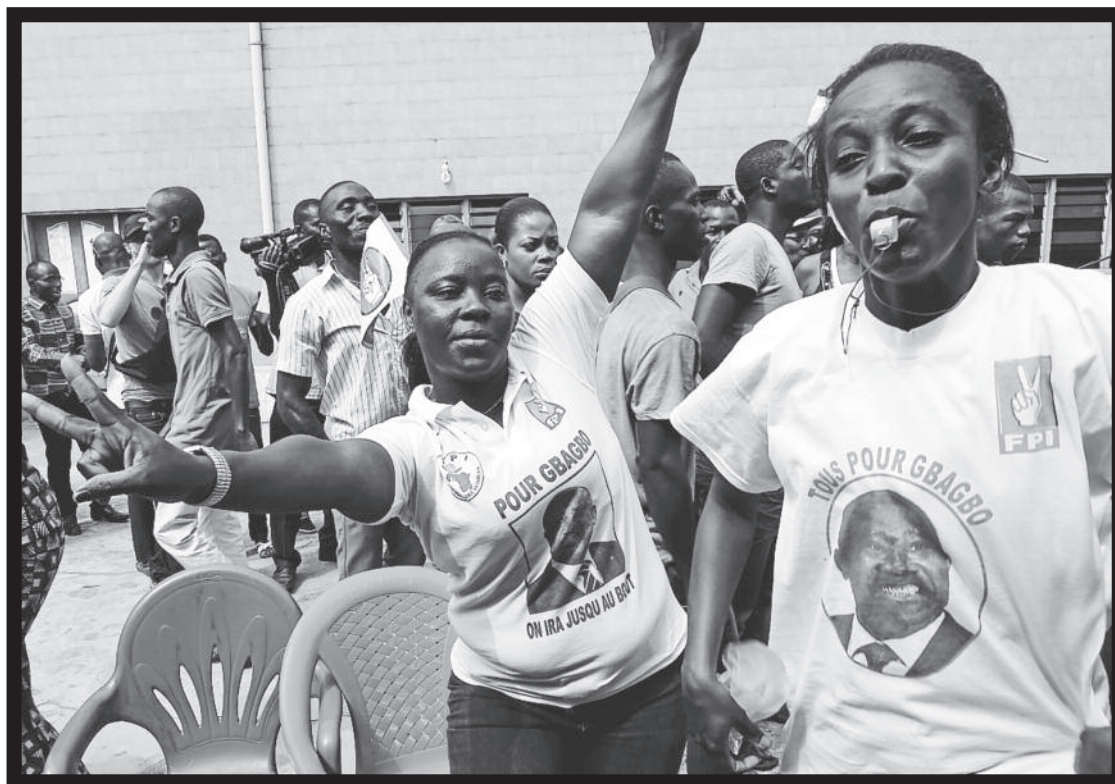
CAEk aurrera egin eta ICCren Afrikako alternatiba bihurtzeko asko falta da ordea. Estatuek be-ren oniritzia eman beharko lio-kete horretarako, eta hori ez da oraindik gertatu. Boli Kostak ez du horrelakorik nahi Laurent Gbagbo presidente ohiaren ka-suan, esaterako.

Gainera, Babacar Ba abokatu-a-ren iritziz, ezinbestekoa da he-rrialde ezberdinetako justizia erakundeak indartzea, bestela ezinezko izango baita jurisdik-zio unibertsalaren printzipioa Afrikan bertan ezartzea. Habre-ren aurkako epaiketaren Senega-len egin zena litzateke eredu-a.

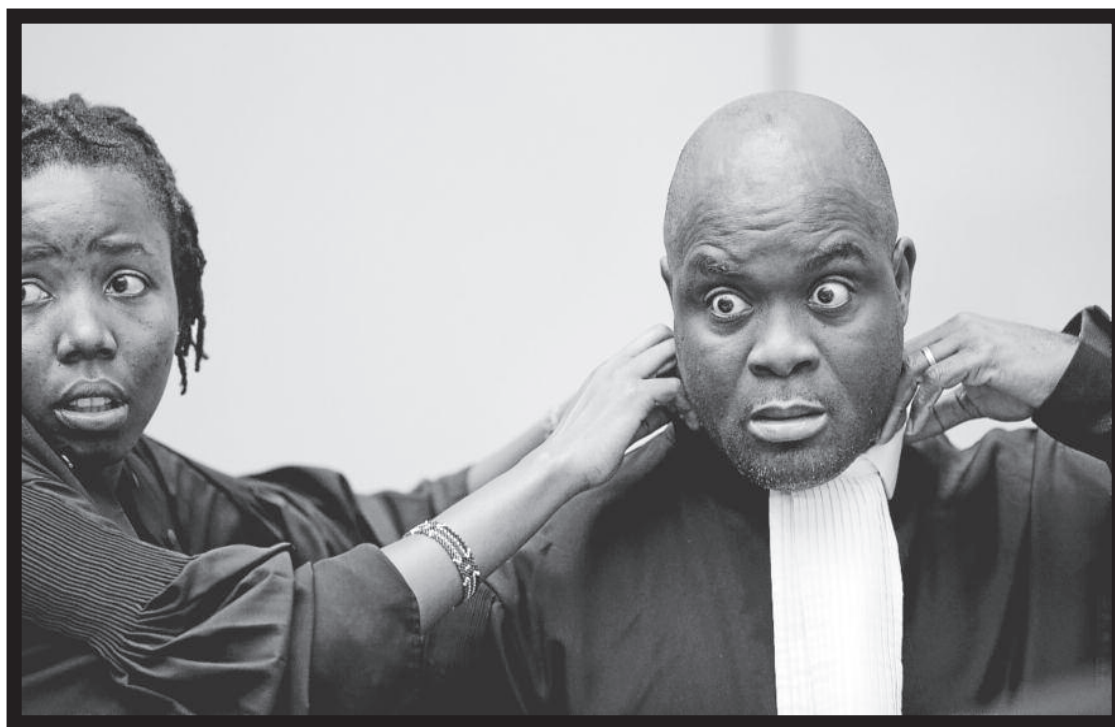
ZORTZI KASU, GUZTIAK AFRIKAN

Genozidio krimena, gerra kri-mena eta gizateriaren kontrako krimenak epaitzeko eskumena du Hagako ICC Nazioarteko Zi-gor Auzitegiak. 2002an sortua, geroztik abian jarri dituen iker-keta guztiak Afrikan egindako krimenen ingurukoak dira eta afrikarrak dira akusatuak. Zortzi kasu ageri dira zerrendan: Ken-ya, Boli Kosta, Libia, Sudan, Kon-goko Errepublika Demokratikoa, Afrikako Erdialdeko Errepubli-ka, Uganda eta Mali. Ez da harri-tzekoa batek baino gehiagok esatea auzitegi hori dela konti-nentearen aurkako atzerriko po-tentzien beso judiziala.

Tedros Adhamon Ghebreye-sus Etiopiako Atzerri ministro-a-k iazko azaroan esan zuen Ha-gan bertan, ICC auzitegiaren

Gbagbo presidente ohiaren jarraitzaileak, Abidjan Boli Kostako hiriburuan. Sia KAMBOU | AFP

Gbagboren abokatuak, auzitegira sartu aurretik prestatzen. Peter DEJONG | AFP

Afrikan bertan badago teoriarik beste aukera bat:
Afrikar Batasunak eta Senegalek adostuta
Txadeko krimenak epaitzeko sortu zen
Afrikako Ezohiko Ganbera baliatzea

sorrerak sekulako babesa lortu zuela hasiera batean kontinen-tean, baina gauzak aldatu egin direla eta une honetan afrika-rrek argi diotela dagoeneko ez dela guztien auzitegia.

Fatou Bensouda ICCko fiska-lak uste du auzitegiaren aurka-ko salaketa horiek ez dutela ez hanka ez buru, orain hiru hila-bete esan zuenez. Gambiarrak erantsi du auzitegiak une hone-tan dituen kasu gehienak Afri-kako estatuek eskatuta hasi zire-la. Kenya, Sudan eta Libiako kasuak lirateke hiru salbuespen bakarrak.

AL-BASHIR HEGOAFRIKAN

Omar al-Bashir Sudango presi-dentearen aurkako prozesuak Afrikako agintarien eta Hagako auzitegiaren arteko tentsioa areagotu egin zuen iaz. ICC au-zi-tegiak 2009an agindu zuen su-dandarra atxilotzeko, gerra kri-menak, gizateriaren aurkako krimenak eta genozidioa lepora-tuta. Afrikar Batasunak behin baino gehiagotan esan izan du ez duela Omar al-Bashir atxilo-tuko, estatuburu baten immuni-tatea dela-eta.

Tentsioak goia jo zuen ekaina-ren 15ean, Al-Bashirrek Hegoa-frikatik alde egin zuenean, nahiz eta agintaria atxilotzeko agindu bat zegoen.

ICCren aginduari jaramonik egin gabe, sudandarra Johan-nesburgo hirian Afrikar Batasu-nak egin zuen gailurrera joan zen. Immunitate diplomatikoa bazuen ere, presaka eta korrika joan zen Hegoafrikatik, bertako Epaitegi Gorenak atxilotu egin zezakeela-eta.

Hegoafrikak zergatik ez zuen bete Hagako auzitegiak esanda-koa? Begirale batzuek uste dute sudandarra Hegoafrikan egon zen bitartean negoziazio diplo-matikoak egin zirela eta Jacob Zuma presidenteak hartu zuela Al-Bashir ez atxilotzeko eraba-kia. Nahiago izan zuen Afrikako beste estatuburuarekin zuen ha-rremanari eustea, Europa zaha-rrean egoitza duen auzitegiare-kiko leialtasuna apurtuta. Bashir Khartum Sudango hiri-burura iristean, Hegoafrikako

Gobernuak adierazi zuen ICC naziorteko auzitegiarekin zituen harremanak bertan behera geratzeko zorian zeudela.

Agintarien arteko nolabaiteko «elkartasun» hori askotan ikusi ahal izan da. Gbagboren aurkako epaiketa dela-eta, esaterako, Ekuatore Gineako telebista publikoak debekatu egin zuen gai horri buruzko informazioa eskaintzea, bi herrialdeen arteko «laguntasunarengatik», AFP agentziak banatutako informazioaren arabera. Herrialde horretako agintariak dira kontinente osoan denbora gehien agintean daramatzatenak eta tirania da nagusi bertan. Ez daude lo lasai egiteko moduan.

Boli Kostako presidente ohiak Addis Abeban izan zuen aliatu-rik onenak ere bere arrazoi propioak ditu ICC nazioarteko auzitegia salatzeko. Gbagbo bera baino lehen, agintean zegoen estatuburu bat jarri zuten auzitegiko akusatuen aulkian: Uhuru Kenyatta Kenyako presidentea. Baina epaiketa ez zen hasi ere egin, Fiskaltzak karguak

erretiratu egin behar izan zituelako. Kenyako agintariei leporatu zitzaizen epaiketa oztopatzeko neurriak hartu izana, baita leku-koak mehatxatzea ere, testigantza ezerosorik eman ez zezaten, jakina.

Kenyattak gaur egun karguan jarraitzen du oraindik ere. Gbagboren antzeko akusazioei aurre egin behar izan zien: hauteskunde ondoen arerioen aurkako indarkeria agintzea. Kenyatta bere kabuz aurkeztu zen auzitegian, presidente zela, eta beste estatuetako buruen babes zabalarekin.

Afrikako Ezohiko Ganbera Hagako auzitegiaren Afrikako alternatiba bihurtzeko asko falta da. Estatuek beren oniritzia eman beharko liokete horretarako, eta hori ez da oraindik gertatu

Zortzi kasu ageri dira Hagako auzitegiaren zerrendan: Kenya, Boli Kosta, Libia, Sudan, Kongoko Errepublika Demokratikoa, Afrikako Erdialdeko Errepublika, Uganda eta Mali

Erromako Estatutua uzteko bide orria diseinatzeko proposamena onartu zuen Afrikar Batasunak joan den asteburuan, Addis Abeba Etiopiako hiriburuan egindako gailurrean. GAUR8

INTSUMISIO GIROA NAGUSI AFRIKAKO AGINTARIEN AZKENENGO GAILURREAN

Addis Abeba Etiopiako hiriburuan joan den asteburuan egin zen Afrikar Batasunaren 26. gailurra, aurtengo lehenengoa. Bertan elkartutakoek ICC Nazioarteko Zigor Auzitegia uzteko bide orri bat diseinatzeko konpromisoa hartu zuten. Nazioarteko justiziaren aurkako Afrikaren hordagoa edo «Mendebaldeko interesen arabera justiziaren aurkakoa», gailurrean esku hartu zutenen arabera.

Idriss Deby Txadeko presidentek eskaini zuen azken eguneko hitzaldia, Afrikar Batasunaren presidente berri bihurtu ondoren. Oso gogor salatu zuen Hagako auzitegia, «Afrikako buruzagiak epaitu beste asmorik ez duelako». ICCkoek erantzuten dute era inpartzial batean justizia egiten saiatzen direla beti, eta afrikarrekin ere horrela egiten dutela.

Debyk Robert Mugabe Zimbabweco presidentek utzitako kargua hartu zuen Addis Ababako gailurrean. Aurki 92 urte beteko dituen agintariak ere izango ditu arrazoiak nazioarteko auzitegiak saihesteko, bere aurkako salaketa ugari egin izan baitute oposiziokoek, baina, Etiopiako bileran, ordubeteko hitzaldia eskaini bazuen ere, ez zuen aipatu ere egin gaia. Mendebaldearen, Barack Obama AEBetako presidentearen, homosexualen eta gobernuz kanpoko erakundeek Afrikan egiten duten lanaren kontra hitz egin zuen.

Azkenean Afrikak ICC uzten badu, Errusia, AEBak, Txina, India eta Israelen egoera berean geratzeko da Hagarekiko.